

УДК 316.32

ЦИВІЛІЗАЦІЙНІ СТАНДАРТИ ТА МОДЕРНІЗАЦІЙНІ КОНЦЕПТИ ФОРМУВАННЯ ПРИНЦИПУ ВІДКРИТОСТІ У ПОЛІТИЧНІЙ ФІЛОСОФІЇ

Р.В. Войтович
Київ, Україна

Потреба та можливості утвердження нових цивілізаційних стандартів суспільного розвитку сьогодні призвела до інтенсивності оформлення чітких інституційних форми модернізації у різних сферах суспільного життя як окремої країни так і світоустрою цілому. Саме такі методологічні конгломерати визначили нове предметне поле науки, а також визначили нові практико-прикладні імперативи реалізації принципу відкритості у сучасному суспільстві так званого комунікативно-глобального стандарту.

Сучасні політичні концепти все частіше зводять модернізацію до важливого показником розвитку держави, рівня життєдіяльності громадян, а відповідно і важливої передумови демократичної, соціальної, політичної й культурної організації суспільства. Водночас все частіше вона породжує тенденції кризових явищ, глибинних суперечностей, що в кінцевому випадку засвідчує «кризу ефективності національних держав», «кризу легітимності міжнародних інститутів», а отже й «кризу ідентичності» сучасної людини, яка обережно ставиться до «космополітичних цінностей» і надає перевагу національним орієнтирам суспільного розвитку, як катализатору долання внутрішніх та зовнішніх суперечностей такого розвитку. Відповідно до цього на нашу думку жодною мірою не може існувати рівнозначного ставлення до нових цивілізаційних стандартів суспільного розвитку, оскільки вони можуть призводити до втрат людством попередніх досягнень цивілізації, а також до неможливості виробити адекватні сучасній ситуації модернізаційні концепти, а саме головне реалізувати принципи відкритості у глобалізаційному розвитку.

Важливого значення в контексті розгляду даного питання набуває проблема морального та інтелектуального розвитку людини, здатної створити певний модернізаційний концепт, а відповідно і вміти його впроваджувати в ситуації реалізації цивілізаційних стандартів розвитку відкритого суспільства.

Сучасний світ перебуває у ситуації цивілізаційного антагонізму, оскільки не має чітко зваженої модернізаційної позиції щодо власного суспільного вибору. І це є принципово складною проблемою у реалізації механізмів внутрішньої та зовнішньої відкритості, оскільки все частіше це може призводити до парадоксально-драматичного відчуження людини від продуктів сфери своєї політичної життєдіяльності. Відкритість закономірно є формою суспільної організації, яка забезпечує найвищий рівень та найвищу форму реалізації людської активності та людської свободи, які з необхідністю узгоджуються з правилами та нормами функціонування суспільства. Слід також відзначити, що відкритість характеризує найвищу форму реалізації можливості людини на право виступати незалежним суб'єктом суспільно-політичної практики, від ролі якого залежить реалізація цивілізаційного стандарту розвитку.

Сучасний політичний концепт визначає принципи постіндустріального глобально-комунікативного суспільства одним із імперативів якого є створення інформаційних продуктів, як одного із засобів утвердження цивілізаційного

стандарту розвитку. Саме такий стандарт при застосуванні принципу відкритості є необхідною умовою утвердження політичної, економічної та загальноцивілізаційної свободи (як права на можливість користуватись продуктами світової спільноти одним із яких є демократія як міжцивілізаційний продукт, а не національного регламентований). Концентрація умов реалізації принципу відкритості є засобом політичного вдосконалення

Проте, аналізуючи онтологічні та гносеологічні засади розуміння змісту даної проблематики, доцільно вказати і на певні політичні ерозії, які притаманні цивілізаційним стандартам розвитку, а саме це ерозії базових, фундаментальних цінностей контроль за дотримання яких перебуває в руках відповідних електронно-комунікативних груп, які і здійснюють технології маніпулювання політичною свідомістю громадян. Проте це жодною мірою не дає реальних підстав нехтувати загальноприйнятими цивілізаційними стандартами розвитку.

Реалізація цивілізаційних стандартів суспільного розвитку передбачає побудову універсального співтовариства основними суб'єктами якого є різні національні ідентичності, які виконують свій глобальний обов'язок розробки та цілеспрямованого впровадження нового модернізаційного концепту розвитку політичного світу. Така ситуація на нашу думку може призвести до появи нових граничних ситуацій у реалізації синтезованої глобалізації, метою якої є адекватно поєднати радикально протилежні імперативи цивілізацій, що у свою чергу призведе до квазімодернізаційних моделей суспільного поступу. Тому в результаті появи таких методологічних конструкцій все частіше постає питання конфлікту між цивілізаціями або висловлюючись з позиції С.Хантінгтона «зіткнення цивілізацій», яке реальне може являти собою загрозу міжнародній безпеці, що й приводить до розвіювання певного романтизму у такій модернізаційній системі, який реально протистоїть організації нового світопорядку. Пояснити таку онтологічну ситуацію можна виходячи із чіткого розуміння змісту цивілізаційного розвитку та детермінованості його відповідними модернізаційними схемами відкритості. Основний аргумент цього полягає у розумінні рівнозначної цінності та історичної унікальності модернізаційного розвитку цивілізацій.

Гносеологічно обґрунтованим є розуміння цивілізаційної проблематики у контексті створення методології нової політичної відкритості. Основним із критеріїв такої методології має виступати забезпечення цілісності людини у сфері нового модернізаційного дискурсу, який має на меті відшукати альтернативний шлях розвитку кожної окремої цивілізації, який базується на принципі відкритості в ознайомленні з певними політичними концептами та й передачі змісту таких концептів, які сформувались в межах певної політичної ситуації окремої країни.

Рівнозначна цінність цивілізації проявляється через її самотність та унікальність. Проте тут же постає питання, а якою є цінність такої самотності, наскільки вона є похідною або самодостатньою і наскільки вона реально відображає ціннісні реалії багатовекторного світу. Тобто важливим є цінувати власну національно ідентичну цивілізаційну модель розвитку, яку б цивілізацію вона не представляла. Тому за таких обставин самотність перетворюється на самоцінність цивілізаційного розвитку. Проте, можливість реалізації відповідних загальновизнаних цивілізаційних стандартів розвитку залежить від ступеня свободи індивідуальної, політичної чи навіть міждержавної. Якщо ж у протилежному випадку окремим цивілізаціям цього досягнути не вдається їм приходить наздоганяти чужі цивілізаційно-культурні ідентичності без найменшого

права впливу на їх розвиток чи зміну цивілізаційних пріоритетів. Тобто в цілому постає питання про безпосереднє копіювання загальноновизнаних стандартів розвитку.

Наскільки б вдало не були сформульовані ті чи інші цивілізаційні стандарти, і якщо та чи інша цивілізація перебуваючи під впливом відповідної культури приводить до нівелювання принципу відкритості то вона з необхідністю зобов'язана відмовитись від загальноприйнятих модернізаційних концептів щоб зберегти свою власну ідентичність в умовах глобалізації. Проте, при цьому доцільно протистояти появі так званих симбіозних форм модернізаційного розвитку, оскільки вони перешкоджають збереженню цивілізаційно-культурної ідентичності.

Цілком справедливим є зауважити, що глобалізація, яка визначає дотримання єдиних цивілізаційних стандартів частіше за все вона приводить до заперечення гуманітарних цінностей відкритого суспільства, що в кінцевому результаті перетворює громадськість на соціально та модернізаційно-аморфний клас, який відчуває свою приреченість на користування лише тими цивілізаційними нормами, які були запропоновані в загальноновизнаних цивілізаційних контекстах.

Одним із факторів соціальної, політичної та модернізаційної активності постає можливість та необхідність зміни постійної архітектури політичного світу шляхом міжцивілізаційного діалогу. Людина в першу чергу має відчувати себе активним суб'єктом облаштування не лише архетипу внутрішньої відкритості, але й зовнішньої відкритості цивілізаційного розвитку. В протилежному ж випадку може наступити антропологічна катастрофа, яка відповідно приведе до занепаду цивілізацій.

Таким чином, цивілізаційні стандарти, їх пошук та адекватність застосування в межах окремої держави є предметом відповідних модернізаційних концептів, основним імперативом яких є забезпечення відкритості функціонування різних національно-ідентичних структур, що й складає на сьогодні основне герменевтичне коло політичної філософії.

УДК 316.47

ОБЩЕСТВЕННАЯ ЭКСПЕРТИЗА КАК ФОРМА ГРАЖДАНСКОГО ДЕЙСТВИЯ

В.Ф. Шрейдер
Омск, Россия

Актуальность заявленной проблемы обусловлена тем, что в обществе трансформационных процессов, где не работает старая шкала ценностей, но еще не сложилась новая шкала ценностных ориентиров, общественная экспертиза в определенной мере выступает механизмом компенсации. Она заявляет о себе как форма гражданских инициатив, как поиск оптимальных форм гражданского согласия.

Цель данной статьи раскрыть роль и место общественной экспертизы в обществе трансформационных процессов, рассмотрев ее как одну из эффективных форм гражданского действия.